

Čínské umění

Malířství a životní styl elit

Peking

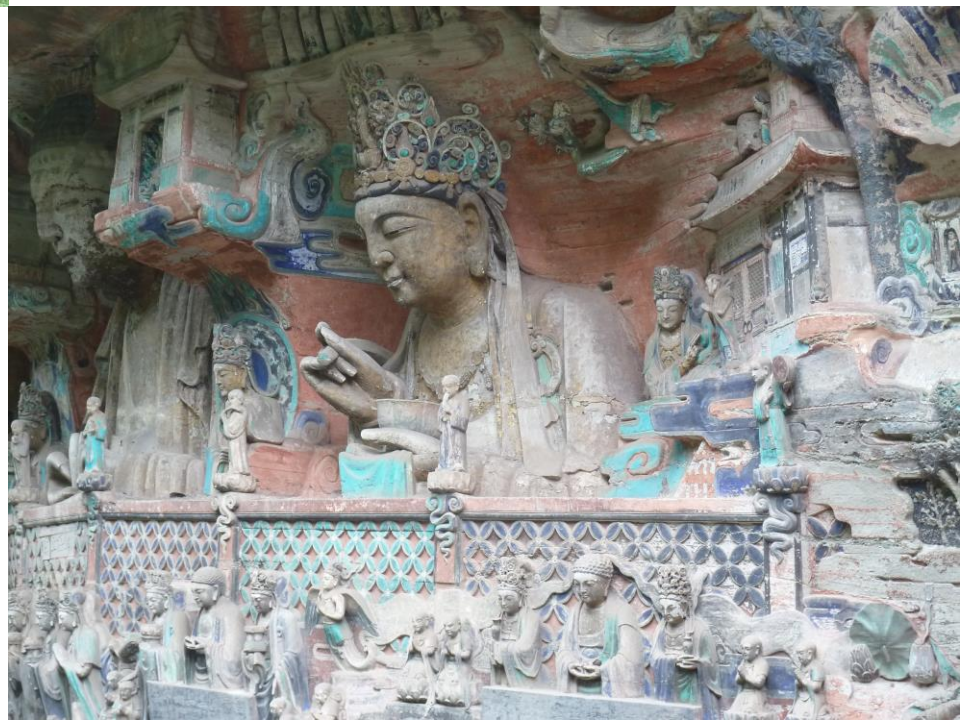

Okolí Xianu

Dazu

Labrang

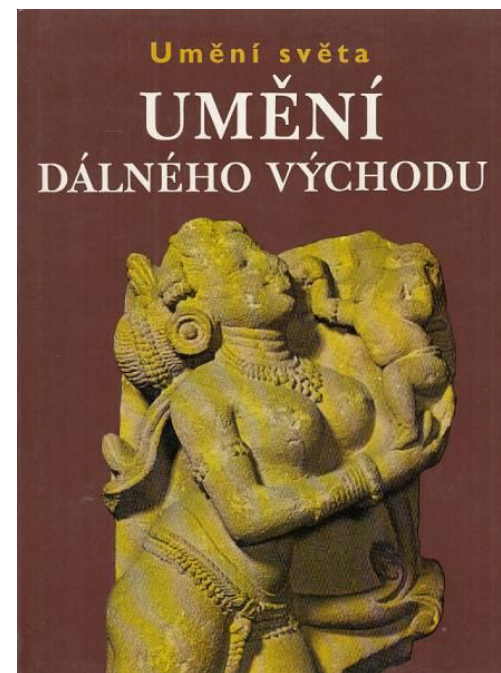
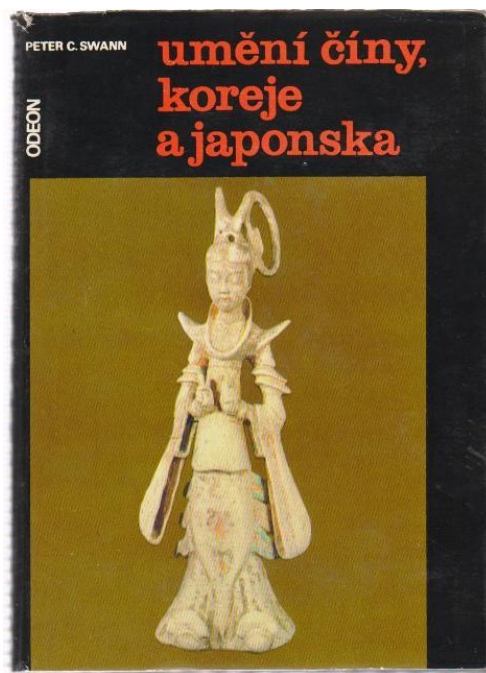
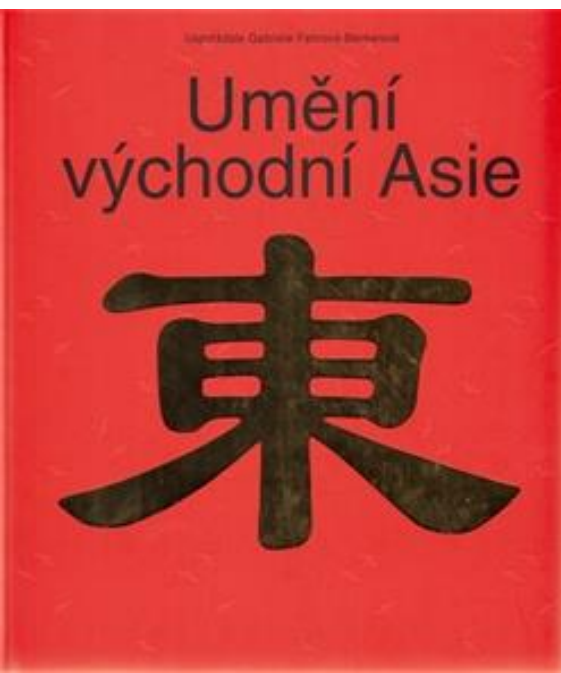
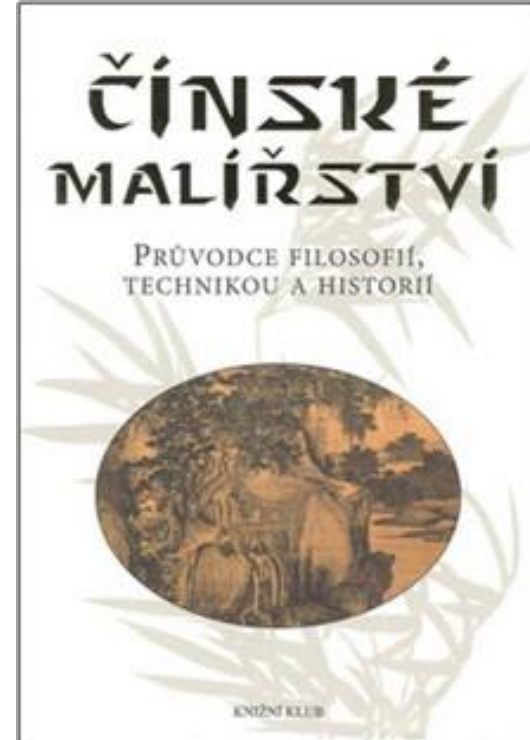
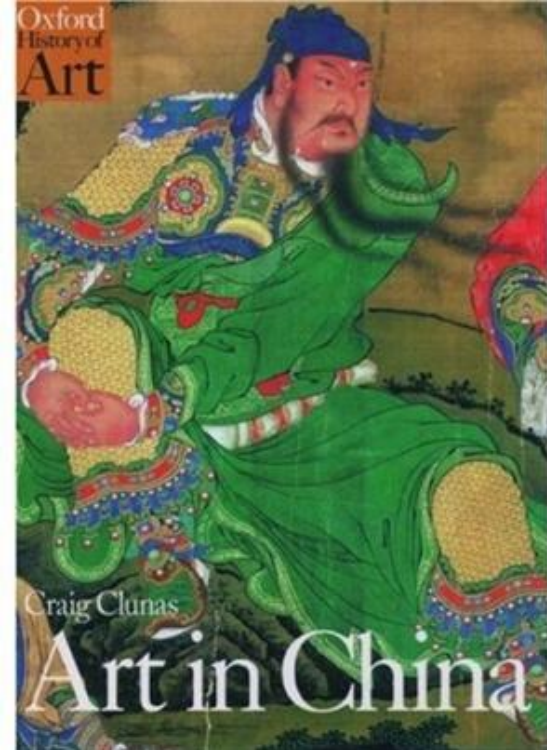

historie – dělení dle panovnických dynastií:

- počátky asi 2000 př. n. l.
- Čchin (221-206 př. n. l.) - první jednotný stát, Terakotová armáda
- Tchang (618-907 n. l.) – básník Li Po, vzrůst obliby malby na svitky
- Sung - severní/jižní (960-1279) – ustavení tradice literátské malby a kaligrafie
- Jüan (1271-1368) – mongolská dynastie, Marco Polo
- Ming (1368-1644)

Terakotová armáda

- umělecká centra na dvorech panovníků - finance, ideologie, prezentace, intelektuální zázemí
- císař Čeng (Čchin) (260-210 př. n. l.)
- krutý válečník, sjednotil zemi
- správní reforma –centralizace (vláda, míry, písmo...), logistická filosofie
- počátky stavby velké čínské zdi

- tradice pohřebních komplexů, nejmonumentálnější verze
- Nekropole – mikrokosmos císařského paláce
- objeveno náhodně roku 1974

- pohřební mohyla (pyramida)
- dle textů pohřben s paláci, úředníky, cenými předměty, zázračným objekty

- více než 6000 figur
- v podzemních chodbách

- 4 lokality: pěchota, kavalérie (garda), velitelské stanoviště, prázdná
- částečně poškozeno

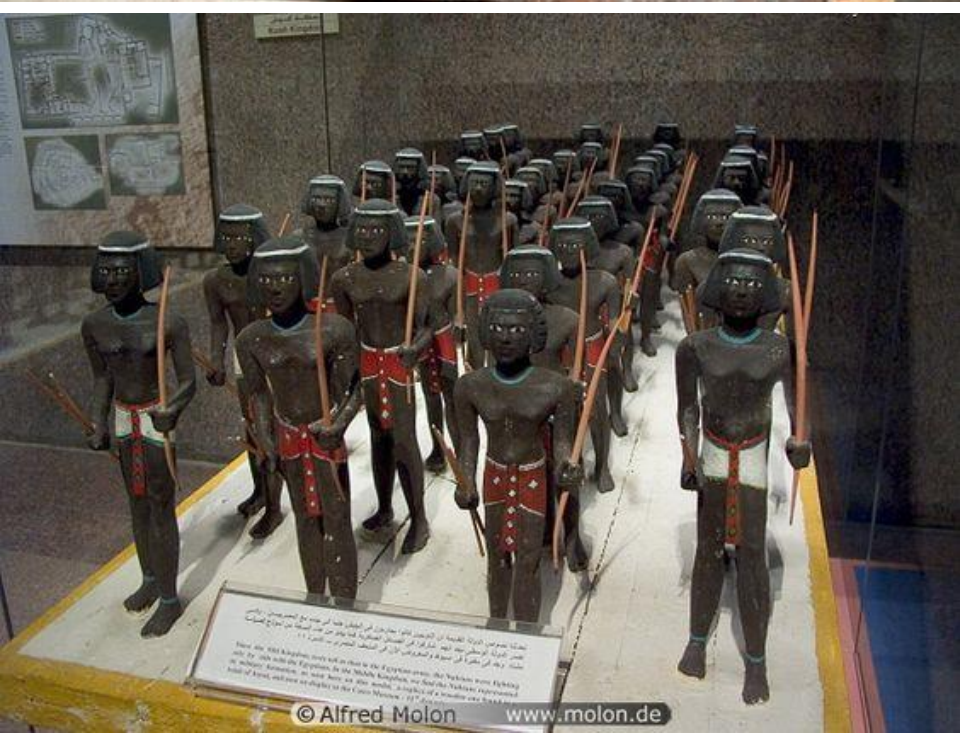
- náročná organizace (triumf umění a byrokracie) – pracovníci, zásobování, materiál...
- terakota, polychromie
- několik částí, několik typů
- výška 180-190 cm, oděv a účes dle role a postavení, realismus
- zbroj

Dynastie Tchang

- rozvinutá malba, dochovalo se jen v kopiích
- tradice nástěnné malby
- za dynastie Tchang stoupá obliba svitkové
- svitková jen pro malé skupiny elitního obecnstva

- svitek: hedvábí, papír, dvě navinovací tyče, nalepené bordury, podklad

MS 2152
From the Peking's Libraries, Makapuuohai, Honolulu, Hawaii, U.S.A.

Formát:

- závěsný svitek
- horizontální svitek
- volný list – přehnutý dvoulist (motýlí vazba, otevřená okenice)
- vějíř

štetce – různé druhy srstí, tvrdé/měkké
barvy – organické, minerální

Malířství

Sie Che (5.-6. stol.) – pravidla malířství:

- 1) živostí a pohybem vyjádřit vnitřní energii
- 2) štětcová technika (“metoda kostí”)
- 3) podoba, tvar – má odpovídat skutečnosti
- 4) barva adekvátní pro daný motiv
- 5) kompozice – podle pravidel (podobně jako v literatuře)
- 6) uvědomit si význam tradice a kopírování
  - základem studia čínského malířství je kopírování
  - od učitele, jeho učitele, slavných mistrů...

[Name]
[Address]
[Phone]
[Email]
[Website]

[Name]
[Address]
[Phone]
[Email]
[Website]

Severní Sung

- velké sociální a kulturní změny
- změna aristokratického systému – méně dědičné, systém zkoušek (Konfucius)
- nová aristokracie, vzdělanější, širší kulturní zájmy, vznik učeneckých elit
- pokles významu žen v aristokracii (počátky obvazování nohou)

Změna chápání kultury a umění – císař Taizu:

- hovoří o “naší kultuře”
- elity chápou její ochranu jako povinnost
- knihovna, sbírky maleb, kaligrafie

Umění doby dynastie Sung – považováno za klíčové pro pozdější tradici (“odobí největší zralosti”)

Texty: Zhang Yanyuan / Záznamy o slavných malířích všech dynastií

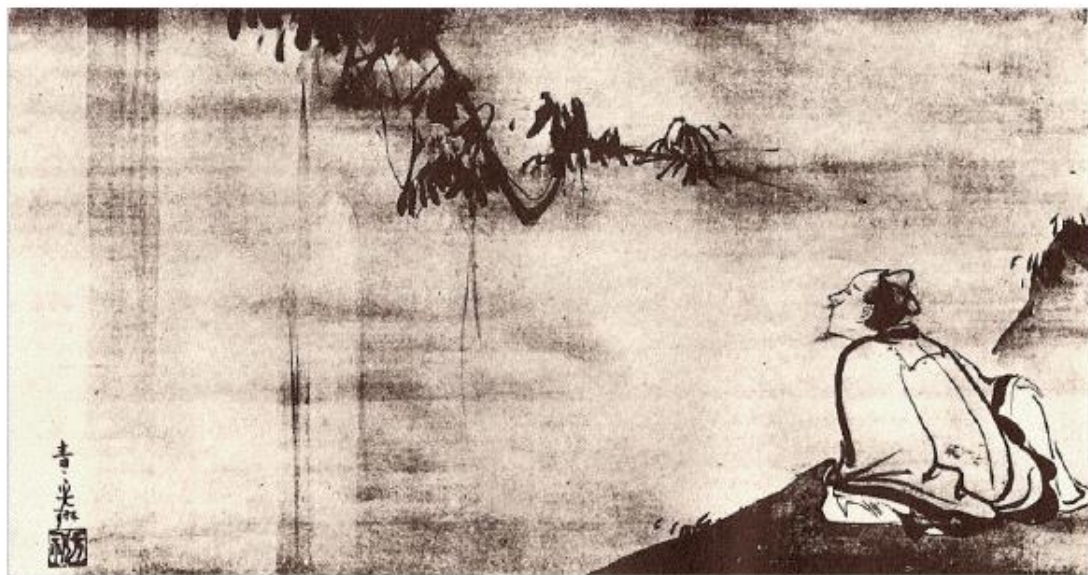
- počátky kánonu slavných umělců

Literátské umění

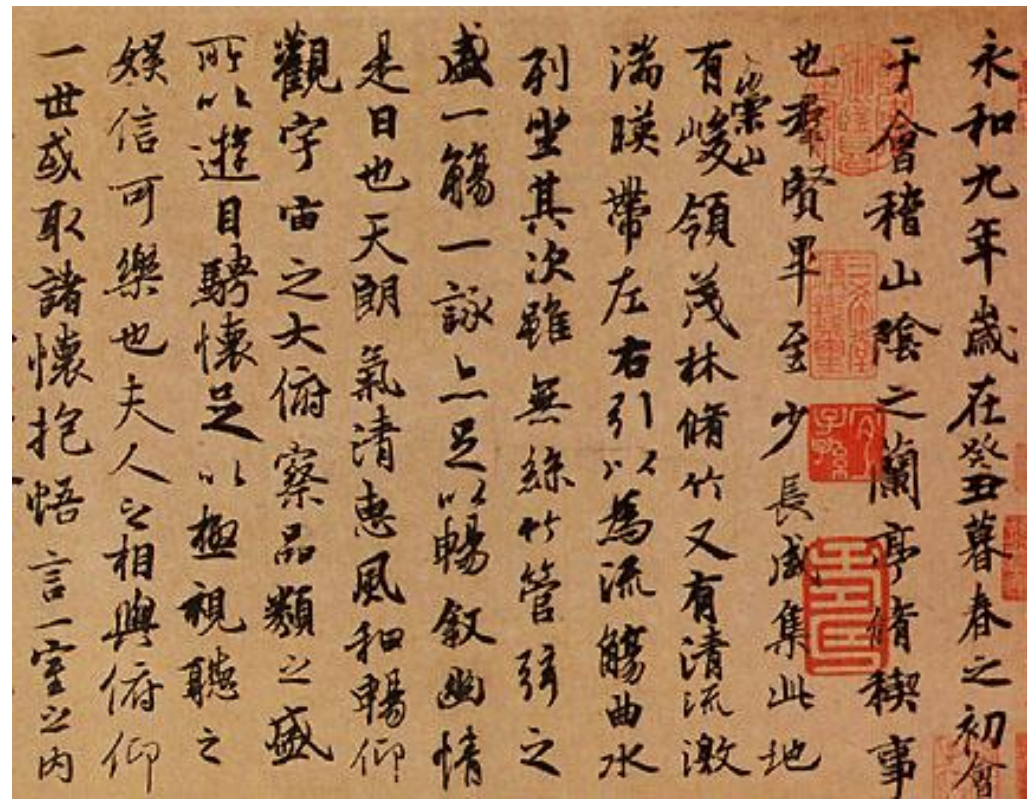
- teorie aristokratických elit, učenců (literátů)
- oddělování výtvarné tvorby literátů a umělců (amatéři x profesionálové - dvorští)
- podezřívavost k technické dovednosti (řemeslu), vyzvedávání spontaneity
- umělec nezachycuje vnější svět, ale trvalé principy
- zdůrazňování vazby mezi malířstvím, kaligrafií, elitní poezií
- nedochovalo se mnoho (spíše kopie)
- několik mistrů, odlišné styly, výrazné individuality

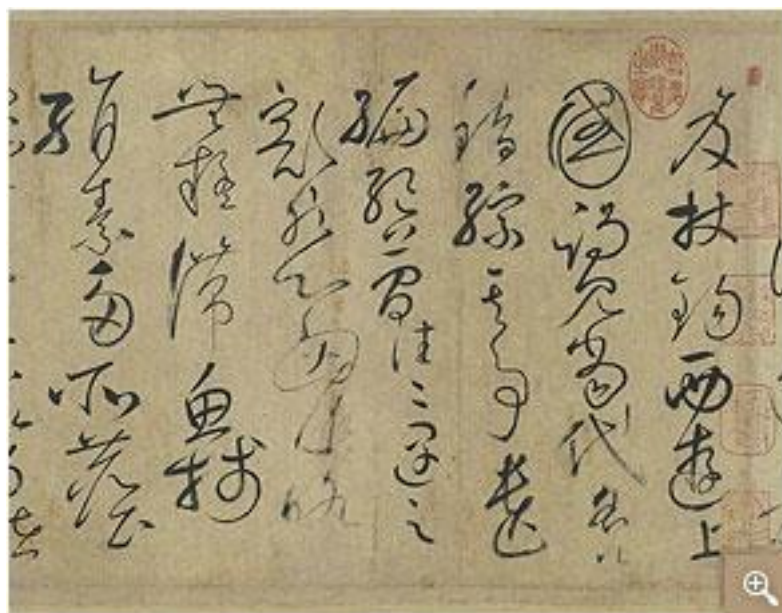
Rozvoj kaligrafie:

- považována za umění od doby přelomu letopočtu
- rozvoj pojetí umělce jako originální individuality
- kaligrafie odkrývá písarovy osobní a morální kvality
- náboženství- psaní jako komunikace s vyšší spirituální silou

- Uvolnění rukopisu (ideál aristokratické spontaneity a nonšalance)
- papír – zachycuje každé gesto

Wang Xizhi

Huaisu – “bláznivě načrtnuté písmo”

ustavení oficiálního kánonu na císařském dvoře
- tesání do kamene a kopírování

Rukopis:

- základní rejstřík vznikl za dynastie Sung, později další
- rozvinuté metaforické názvosloví
- “bez kostí a tahů” – ne-rukopis, starší, obrysy vyplněné barvami
- “tah konopného plátna” – 10. stol., rovnoběžné tahy sledující tvar (dlouhé a krátké)

- “bodový tah”

- malý tah tesání sekerou – ostrý a tvrdý tah, povrchy skal...
- velký tah tesání sekerou – robustní řídší tahy
- tah dešťové kapky
- tah vinoucích se oblaků

Typy kompozic a námětů

Kompozice:

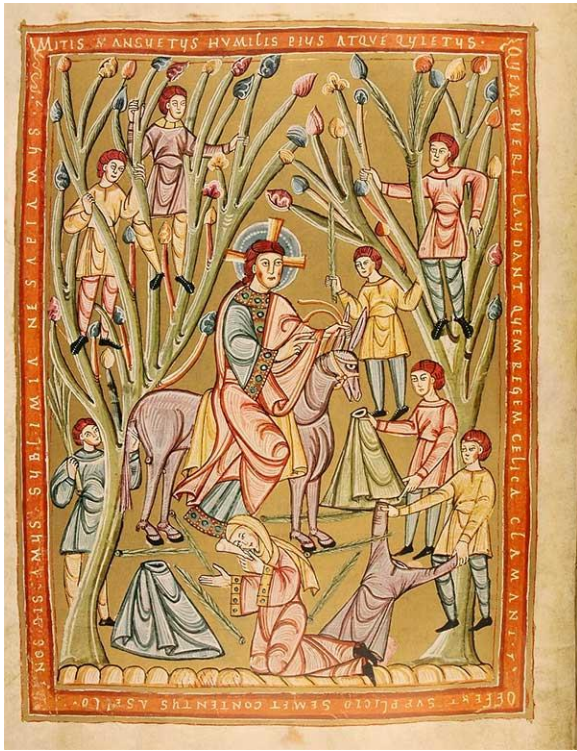
Kuo Si:

“Bez mraků nemohou být hory spanilé, bez vody nemohou být půvabné. Bez cest a pěšinek neudou oživené, bez lesů a stromů nebudou žít. Nebudou-li sahat do hloubky, budou mělké, nebudou-li rozprostřené v ploše, budou moc blízko, a nebudou-li se tyčit do výšky, budou nízké.”

- formalizace námětů

Krajina

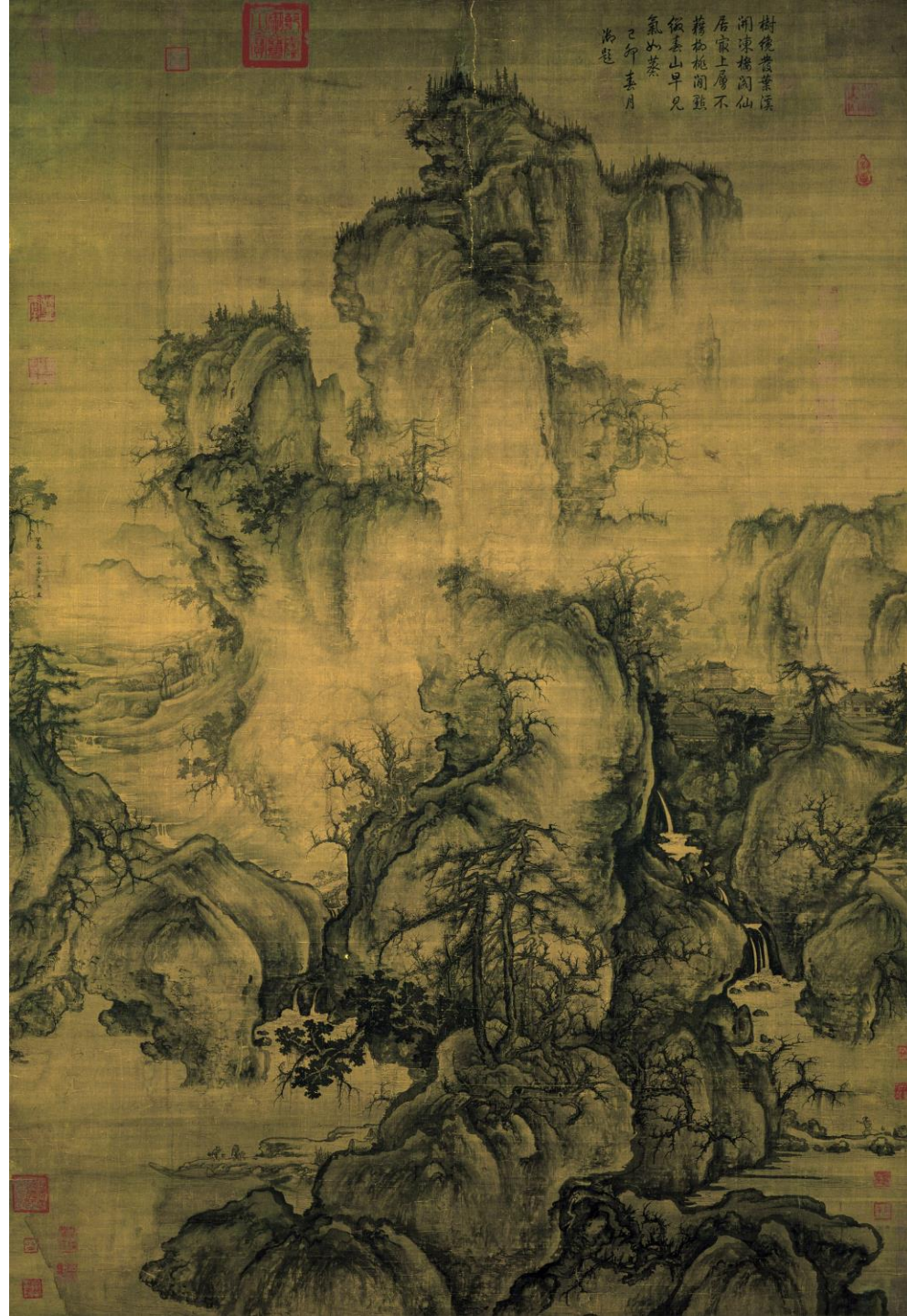
- nejvíce pozornosti, krajinomalba postupně získává výsadní postavení
- mohly být chápány symbolicky (např. taoistický ráj)

Kuo Si (11. stol.)

- profesionální malíř u císařského dvora
- styk s literátskými kruhy
- jako první krajiny bez figur
- texty (Vznešené hodnoty lesů a potoků) - zdůrazňuje:
- umělec jako romantická nezávislá duše
- svobodná inspirace (umělcův charakter jako definující faktor tvorby díla, ze srdce/mysli umělce – ne napodobování reality)
- uvolněnější rukopis

Časné jaro, 1072

Jižní Sung – vpád Mongolů, ústup na jih
Jüan – Čína pod vládou mongolské dynastie
Ming – návrat domácí dynastie

- rozvoj literátské teorie, nelze přesně oddělit dvorské a literátské umění
- nárůst množství textu (často vysvětlován obsah a pocity autora, později dopisováno i sběrateli), malíři vynikali i jako literáti a kaligrafové

Mi Youren / Oblačné hory (12. stol.)

- asi dvorský umělec, ale spojován s rozvojem literátského stylu
- symbolický význam – hory = stabilní vláda

Čao Meng-fu (1254-1322)

- literát, ale pracoval i na objednávku
- kariéra u mongolského dvora (kritizován – “kolaborace”)
- manželka Kuan Tao-Šeng – malířka, příležitostně spolupráce
- vytvořil vlivnou školu

Podzimní barvy v horách

Kuan Tao-šeng / Bambus v mlze a dešti

Bamus – symbol posmrtné věrnosti (také mužnosti)

Chuang Kung-Wang (1269-1354)

- původně úředník, později maloval
- nelíčí přesně konkrétní krajinu – malíři doby Jüan kombinují více míst atd.
- tématem poustevníci, odkaz na příjemce obrazu a vzdálené doby

Čou Fulei (14. stol)

- taoistický kněz
- žánr “kvetoucích švestek”
- Spojeno s ideálem gentlemana a spontánní náboženskou inspirací

Tchang Jin (1470-1520)

- prodával, ale brán mezi literáty (psal poezii)

俯者涑泉仰聽風泉
聲風韻合生鏞如石
枕睡終焉為是無火姓是

鍾唐寅

Wen Čeng-ming (1470-1559)

- malíř a básník (ideál rovnosti malby a poezie)

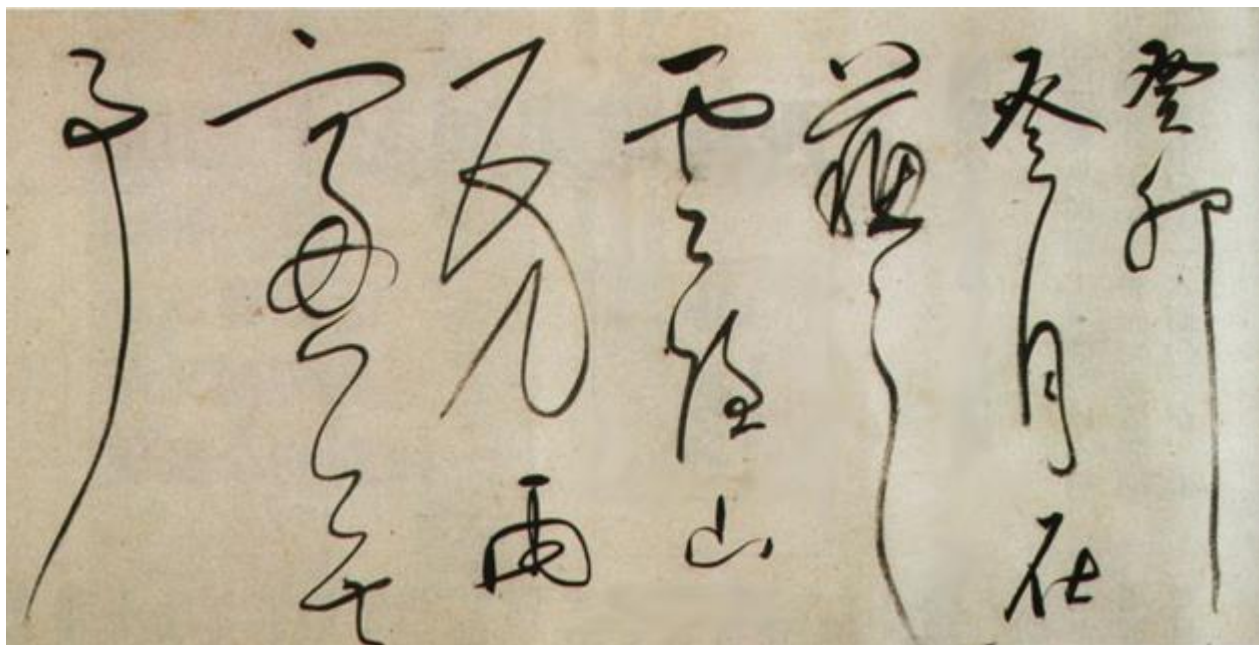

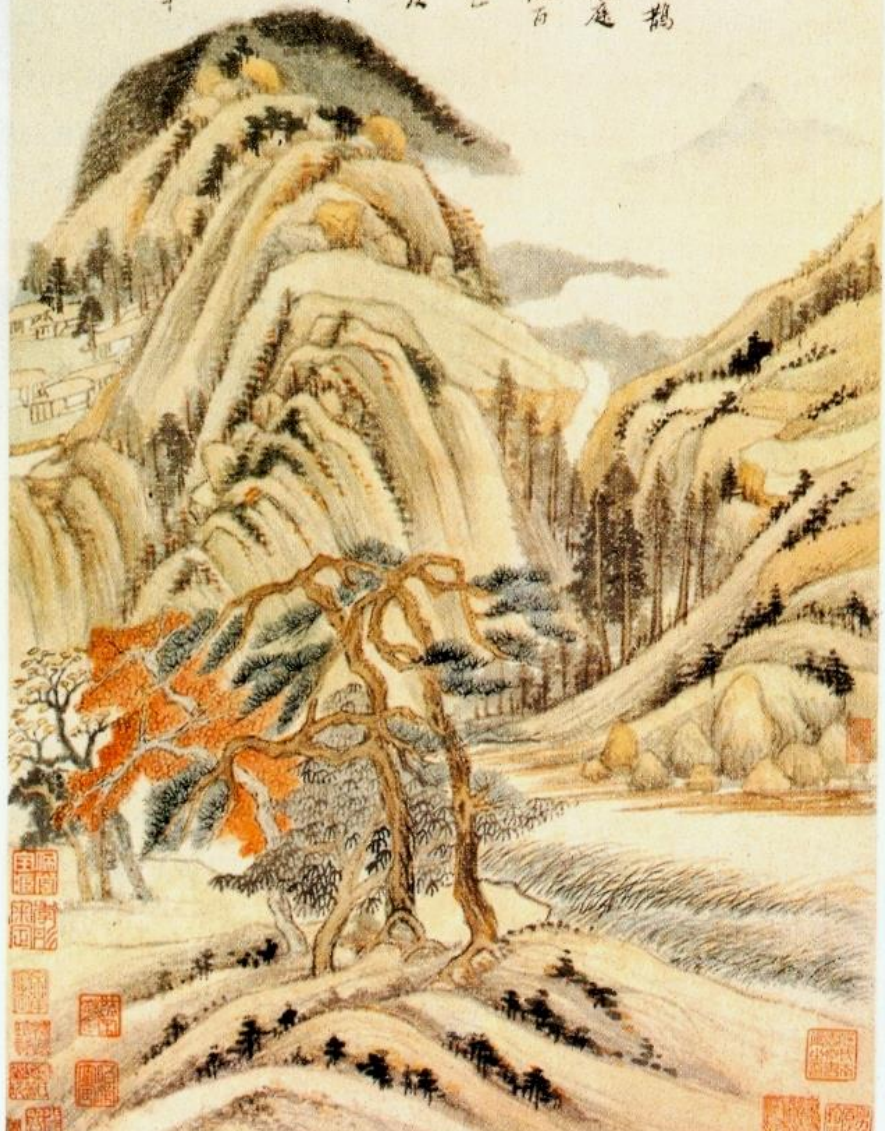
Tung Čchi-čchang

- vzdělaný, teorie (koncept jižní a severní školy)
- ctitel tradice
- velmi bohatý

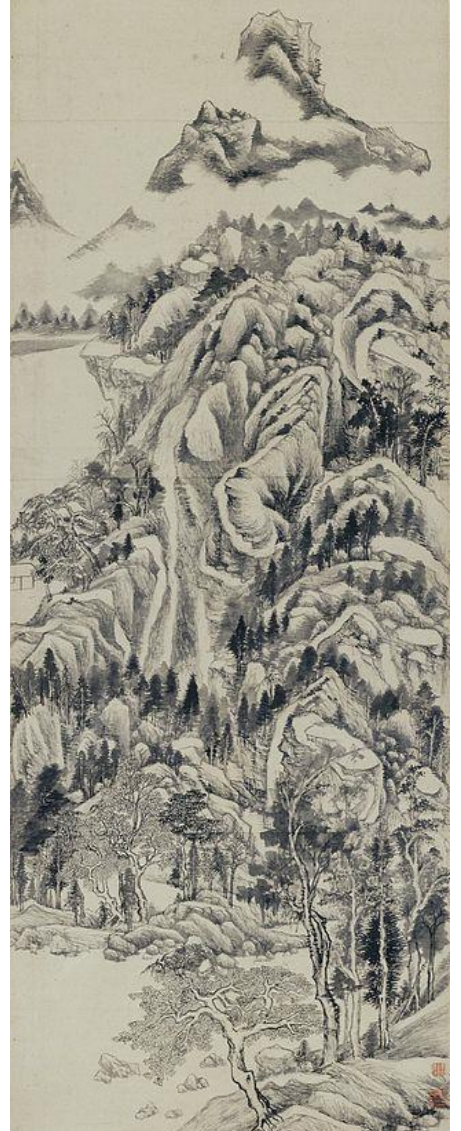

余家所藏畫文致盡有梅
 筆色秋卷水村圖卷洞庭
 西山二袖第壹卷松風百
 濯溪秋水巨袖乃汝色
 瓦山山水圖今皆為友
 人易去得存巨袖學巨
 世大夏松風者今日傲
 又款筆并記
 庚申八月朔前一日玄暉

Red artist seals and inscriptions on the right side of the painting.

青年圖依此松葉
 丁巳夏五時。寫
 陸慎其世文 著
 積薄千石巨紫雲
 吾端積火見柳塘
 秋光何處堪留日
 溪石岸岸抱之空

Small vertical inscription on the left side of the painting.

